

Samppa Koskela

5.11.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta
StV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto StV 10.11.2025 klo 10.00

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta, HE 130/2025 vp

Esityksessä ehdotetaan, että myös vuosina 2023–2025 aloittaneiden yrittäjien työtulon korottamiselle asetettaisiin 4000 euron enimmäismäärä. STTK ei kannata esitystä. STTK kuitenkin samalla toteaa, että YEL-järjestelmän ja yrittäjien muun sosiaaliturvan kehittäminen on hyvin tarpeellista. Hallitus on käynnistänyt YEL-järjestelmän kehittämistarpeita koskevan arvioinnin, joka toteutetaan selvityshenkilön selvityksenä. Määräaika tälle työlle on 30.11.2025. Muutokset YEL:n kehittämiseksi olisi tarkoituksenmukaista tehdä vasta selvityksen valmistumisen jälkeen.

YEL-työtulon määrittelyyn tehtiin vuoden 2023 alusta muutoksia, joiden tärkeimpinä tavoitteina oli löytää keinoja alivakuuttamisen korjaamiseen ja vähentää valtion kasvavaa rahoitusosuutta yrittäjien eläketurvasta. Muutoksessa YEL-työtulojen nostamiselle asetettiin enimmäismäärä 4000 euroa, joka hidastaa alivakuuttamisen ja valtion osuuden vähentämistavoitteen saavuttamista. Esitetty rajoitus tarkoittaa, että YEL-työtuloa ei välttämättä vahvisteta tarkistuksen yhteydessä lain mukaiselle tasolle eli yrittäjä voi jäädä alivakuutetuksi. Alivakuuttaminen aiheuttaa yrittäjille ongelmia paitsi eläketurvan osalta niin myös muun sosiaalivakuutuksen määräytymisen kannalta.

Alivakuuttaminen on ongelma myös julkisen talouden näkökulmasta. Valtion osuus YEL-järjestelmään on kasvanut merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana. Vuonna 2010 valtionosuus oli 96,6 miljoonaa euroa ja määrä kasvoi vuoteen 2020 mennessä 349 miljoonaan euroon. Jos alivakuuttamiseen ei puututa, tulee valtion osuus edelleen kasvamaan voimakkaasti tulevina vuosina. Vuoden 2026 osalta valtion osuuden määrän arvioidaan olevan jo lähes 600 miljoonaa euroa. Tämä aiheuttaa lisäpainetta valtion talouteen. Esitetty muutos pienentäisi työtulosummaa vuositasolla noin 40–60 miljoonaa euroa, jolloin vakuutusmaksukertymän valtion osuutta vähentävä vaikutus jää noin 10–15 miljoonaa euroa arvioitua pienemmäksi. Erotus jää verovaroin katettavaksi.

Samppa Koskela

5.11.2025

Esityksessä ei ole huomioitu alivakuuttamisen vaikutuksia työmarkkinoiden toimintaan. Yrittäjätyön vakuuttamisen tasolla voi olla vaikutusta työmarkkinoiden rakenteeseen työn hinnoittelun kautta, jos yrittäjien työtä vakuutetaan jatkuvasti ja laajamittaisesti työntekijän vastaavaa vakuuttamista alhaisemmalla tasolla. Kun vastaavaa työtä palkansaajalla teettävän työnantajan tulee maksaa lakisääteiset sosiaaliturvamaksut työntekijälle työstä maksetun palkan perusteella, alivakuuttaminen voi käytännössä ohjata valintaa sen suhteen, palkataanko työtä tekemään työntekijä vai teetetäänkö työ yrittäjällä.

Lisätietoja Samppa Koskela, juristi, eläke- ja sosiaaliturva-asiat
samppa.koskela@sttk.fi